

Muizen en ratten in en rondom onze hokken

door Freddy Michiels

Wilde muizen en ratten, we zijn ze liever kwijt dan rijk in onze hokken. Wij moeten toegeven dat onze kippenhokken of konijnenstallen wel een aantrekkingskracht uitoefenen op deze diertjes vermits het er meestal warm is en voldoende eten in voorraad. Een hok of stal zonder muizen of ratten is bijna onbestaande, al is er een groot verschil tussen een paar muisjes of een complete muizenplaag. Ikzelf was bij de aanvang van deze winter het slachtoffer van een echte muizeninvasie, zoals nooit tevoren, hetgeen mij ertoe aangezet heeft om dit artikel te schrijven.

Er zijn ongeveer 20 verschillende muizensoorten verdeeld over vier verschillende families: de ware muizen, de woelmuizen, de spitsmuizen en de slaapmuizen. De indeling hiervan vind je in de bijgevoegde tabel. We lichten eerst kort de verschillende families toe om het daarna te hebben over hoe we deze dieren nu kunnen verdrijven uit onze hokken.

De Ware muizen

De ware muizen zijn diegenen die we het best kennen. Het zijn de dieren met een lange staart, grote oren en doorgaans grijzig of bruinig van kleur. Zij wonen in de omgeving van mensen (schuren, stallen, hokken en huizen), maar kunnen ook buiten wonen in tuinen, graanvelden, bossen, ... Ware muizen worden in het wild maar zo'n 1,5 jaar oud (zij kunnen ouder worden in gevangenschap). Het zijn **alleseters** en de meeste leggen ook voedselvoorraden aan.

Diegenen die wij meestal in onze hokken of stallen tegenkomen, zijn de Huismuis, de Bosmuis en de Bruine rat. De grote bosmuis komt op sommige plekken in Limburg voor, maar is zeldzaam. De Zwarte rat komt meestal alleen voor in de havens, maar er zijn de laatste tijd meldingen in het zuiden van Nederland en het noorden van België.

De Woelmuizen

Woelmuizen hebben in tegenstelling tot de ware muizen kleine oortjes en een kort staartje. De kleur van de Woelmuis kan variëren per seizoen. Woelmuizen wonen o.a. in grasland, vochtig land, zoals rietland of moerassen bij bossen. Het zijn **planteneters**, maar enkele van hen lusten af en toe wat insecten. De Woelrat, Veldmuis en de Rosse Woelmuis zijn de enige drie van de woelmuizenfamilie die je in het hok kunt aantreffen.

De Spitsmuizen

Spitsmuizen zijn gemakkelijk te herkennen aan hun spitse en lange snuit. Ze zijn bruinig of grijzig van kleur met een licht gekleurde buik. (hetgeen de konijnenfokkers de wildfactor noemen). **Spitsmuizen behoren niet tot de knaagdieren** en hun tanden slijten gewoon af. Doorgaans zijn Spitsmuizen 100% insecteneters, maar de Huisspitsmuis, die je bij uitzondering in het hok kan aantreffen, wil nog wel eens wat anders proberen. De Dwergspitsmuis, een van de leden van deze familie, is tevens het kleinste zoogdier van West-Europa.

De Slaapmuizen

De laatste groep is de familie van de Slaapmuizen, zo genoemd omdat ze een winterslaap houden. We komen ze doorgaans enkel tegen in Nederlands Zuid-Limburg en België en zijn **zeldzaam en beschermd!** Slaapmuizen zijn vruchteneters, al

Ware Muizen (<i>Muridae</i>)	Huismuis, Bosmuis, Dwergmuis, Bruine rat, Zwarte rat
Woelmuizen (<i>Arvicola of Microtidae</i>)	Veldmuis, Aardmuis, Woelrat, Rosse woelmuis, Noordse woelmuis
Spitsmuizen (<i>Soricidae</i>)	Huisspitsmuis, Dwerg Spitsmuis, Gewone Bosspitsmuis, Waterspitsmuis, Veldspitsmuis, Tweekleurige Bosspitsmuis (zeer zeldzaam)
Slaapmuizen (<i>Gliridae</i>)	Relmuis, Eikelmuis, Hazelmuis

eten ze soms ook kleine ongewervelde diertjes (rupsen, insecten, slakken, ...). De Eikelmuis eet ook wel eens vogeleitjes. Men kan ze in de zomer regelmatig tegenkomen in nestkastjes voor Mezen, waar zij dan eerst de eitjes hebben geroofd.

Problemen?

Van al deze soorten zijn er dus maar 7 soorten – voornamelijk de alleseters – die we in onze hokken kunnen aantreffen. Andere soorten kunnen onze stallen uitkiezen omdat zij zich daar lekker voelen. Zij wonen er enkel omdat het zo'n prettig onderkomen is, eten alleen wat insecten die zich in het hok bevinden en verder laten het dierenvoeder netjes met rust.

Aangezien de ongewenste soorten allemaal knaagdieren zijn, moeten ze voortdurend hun doorgroeiende tanden kort houden door te knagen, waardoor zij heel wat schade kunnen aanrichten. Ook kunnen muizen en ratten ziektes zoals **Paratyfus** en **Salmonella** overbrengen op onze dieren via hun uitwerpselen en urine die ze achterlaten in de eetbakken van onze dieren. Deze achtergelaten uitwerpselen, waar ze voortdurend door lopen, laten een spoor van vieze vuiligheid achter met een zeer onaangename geur. Verder kunnen zij vlooiën of luizen van het ene hok

naar het andere overbrengen. Dit alles is volgens mij reden genoeg om de muizen en ratten te bestrijden en hun aantal tot een minimum te beperken, zodat zij weinig of geen schade kunnen aanbrengen bij onze dieren.

Mogelijke oplossingen

Voeder blijft de eerste rede om hun intrek te nemen in onze hokken of stallen. Probeer dus geen zakken dierenvoeder bloot te laten staan, dan geraken zij er heel gemakkelijk bij. Probeer het voeder dus steeds op te slaan in een afsluitbare ton, liefst in harde plastic of metaal, zodat de knagers er niet gemakkelijk met hun scherpe tanden door kunnen.

Maak dus geen afgesloten hoekjes met zakken en dergelijke, want dat maakt voor de muizen en ratten een echt feestbuffet. Laat geen gemorst voer op de grond liggen, want zo'n berg eten is voor de muis of rat een uitnodiging om eens lekker hun buikje vol te gaan eten. Muizen en ratten komen vaak 's nachts of in de schemering te voorschijn, als de kippen al op stok zijn. De meeste muizen komen ook niet graag een kip tegen, daar de meeste kippen wel een muisje lusten. Zorg er daarom voor dat de voederbak van de kippen leeg is alvorens zij op stok gaan, of zet deze voerbak op een plaats waar de muizen niet bij kunnen, eventueel in een ton of kuip die diep genoeg is zodat ze niet over de boord kunnen springen.

Let op kieren en gaten waardoor muizen en ratten naar binnen kunnen komen. Muizen kunnen zelfs door gaatjes met een doorsnee van 6 mm. Goed stevig en fijn gaas helpt natuurlijk wel. Ratten weren is moeilijker: als die het op je kippenvoer, eieren of kuikens gemunt hebben, graven en knagen ze desnoods zelf een toegang tot je hok. Een betonnen of stenen ondergrond maakt het hok minder makkelijk toegankelijk.

Men kan voor het verjagen van muizen en ratten ook gebruik maken van een apparaat dat een

ultrasone trilling gaat uitzenden van 12 tot 24 kHz, hetgeen door de mens niet hoorbaar is, maar voor de muizen en ratten wel. Persoonlijk geloof ik niet in zulke apparaten en is het volgens mij weggeworpen geld. Bepaalde diersoorten (o.a. konijnen) horen deze hoge tonen ook, waardoor het bij hen niet bruikbaar is.

Men kan ook muizen en ratten proberen weg te houden door één of meerdere katten te houden. Hier bedoel ik niet de dikke Minou die per dag enkele blikjes kattenvoer naar binnen werkt en voor de rest maar lui ligt te slapen, maar een kat die vanaf haar jeugdige leeftijd aangeleerd werd om muizen te vangen. Ook sommige honden zoals de Fox, de Jack Russel, de Pincher, enz... zijn goede muizen- en rattenvangers.

Sommige mensen gebruiken muizen- of rattengif. Dit gif bevat anticoagulans en zorgt dat de bloedstolling vertraagt door vitamine K te blokkeren. Normale inwendige bloedingen (bv in de darm) die normaal direct genezen, kunnen nu niet stollen, waardoor de muis of rat doodbloedt. Door het gif krijgen zij het koud en trekken zich meestal terug in hoekjes waar men niet direct bij kan. Het duurt zo'n 4 tot 14 dagen alvorens zij sterven en voor de muis of rat is dit een echte marteling en dierenvriendelijk. Ondertussen zijn zij zeer traag in hun bewegingen en een gemakkelijke prooi voor allerlei roofvogels, katten, honden, ... die het gif dan ook binnen krijgen. Voor de dieren die zulke vergiftigde muizen opeten is dit gif misschien niet onmiddellijk dodelijk, maar het gif gaat zich opstapelen in hun vetreserves, waardoor zij op termijn ook zullen ziek worden door vergiftiging.

Ook kan men lijm gebruiken waaraan de muizen blijven plakken. Men strijkt de lijm open op een plankje en maakt dit vast op de plaats waar de muizen voorbij komen. De muis blijft vastplakken en sterft na een paar uur. De muizen plakken zo goed in die lijm dat men ze niet kan verwijderen

zonder ze in stukken te trekken. Ik kan u verzekeren dat dit een vuile troep zal worden, dus ben ik ook geen voorstander voor dit middel.

Als laatste het gebruik van muisval of rattenklem. Dit is volgens mij nog één der beste middelen, op voorwaarde dat men deze vallen of klemmen kan plaatsen waar zij geen schade kunnen doen aan andere dieren, die men niet wil treffen. Ik denk hier in de eerste plaats aan vogels die ook kunnen aangetrokken zijn door het lokaas in deze val of klem. Men kan in de handel twee soorten muizen- en rattenvallen vinden. De eerste soort zijn deze waar de muis of rat levend worden gevangen. Sommige mensen willen deze diertjes niet doden en gaan ze dan ergens terug loslaten. Ik kan u

verzekeren dat een muis of rat op minstens drie tot vier kilometer van uw woonst moet gelost worden, om niet onmiddellijk terug te keren. Men denkt dat deze manier diervriendelijk is, maar niets is minder waar. Deze dieren worden dan in een omgeving gelost waar zij niet onmiddellijk bescherming en voedsel vinden. Daarbij komt nog dat wanneer zij soortgenoten zullen tegenkomen, zij hierdoor niet zullen aanvaard worden en meestal zullen verstoten worden, met de dood tot gevolg. De tweede groep van vallen of klemmen zijn deze waarin het slachtoffer met een slag gedood wordt. Deze moeten volgens mij de voorkeur krijgen. De muizen of ratten worden wel gedood, maar dit gebeurt op een diervriendelijke manier zonder lijden.

